

SZKICE
INTERPRETACYJNE

Pieśni

Jana Kochanowskiego

PIEŚŃ O CNOCIE - TEZA INTERPRETACYJNA

Wiersz jest poetyckim wykładem na temat istoty i wartości cnoty.

PIEŚŃ O CNOCIE - **ARGUMENTACJA (INTERPRETACJA)**

1. Podmiot liryczny to stoik, miłośnik cnoty.

- ◉ mędrzec, filozof, znawca świata wartości stoickich, przekonany o słuszności swoich poglądów, chce podzielić się nimi z czytelnikiem;
- ◉ mówi w sposób uporządkowany, spójny;
- ◉ pragnie przekonać odbiorcę, że proponuje słuszny wzorzec życia oparty na zasadach stoickich;
- ◉ gruntownie wykształcony erudyta;
- ◉ posługuje się prostym językiem o charakterze perswazyjnym - używa kontrastów (cnota kontra zazdrość), aforystycznych sformułowań ("A jeśli komu droga otwarta do nieba - Tym co służą ojczyźnie")

PIEŚŃ O CNOCIE - **ARGUMENTACJA (INTERPRETACJA)**

2. Podmiot liryczny przedstawia wywód logiczny składający się z tezy i argumentów, udowadniając, że cnota to wartość najwyższa w życiu człowieka.

- ⊙ rozpoczyna od przedstawienia tezy, że cnocie zawsze towarzyszy zazdrość, co świadczy o tym, że to wartość bardzo cenna w życiu człowieka (kontekst filozoficzny - stoicyzm);
- ⊙ uzmystawia to, przywołując na zasadzie analogii przykład - zazdrość jest przy cnocie jak cień przy ciele;
- ⊙ uosabia zazdrość, nadając jej ludzkie cechy - przypomina człowieka, który nie może znieść ludzi lepszych od siebie, pała do nich nienawiścią, zazdrości im sukcesów, próbuje zdyskredytować ich osiągnięcia, zawiść niszczy go od środka;

PIEŚŃ O CNOCIE - **ARGUMENTACJA (INTERPRETACJA)**

3. Poeta na zasadzie kontrastu prezentuje portret człowieka cnotliwego:

- ◉ służy "pospolitej rzeczy" - dobru wspólnemu, państwu,
- ◉ jest czysty, szlachetny, nikt nie może odebrać mu cnoty - wartości wewnętrznej,
- ◉ zazdrośnik na próżno będzie próbował go zniszczyć,
- ◉ zyska szacunek ludzi i nagrodę u Boga;
- ◉ pokazuje istotę cnoty jako wartości nadrzędnej, niezniszczalnej, będącej nagrodą samą w sobie;
- ◉ kontekst filozoficzny - odwołanie do filozofii stoickiej, która propagowała cnotę jako najwyższą wartość, gwarantującą szczęśliwe, szlachetne i spokojne życie;
- ◉ kontekst historycznolit. - renesansowe zainteresowanie człowiekiem jako istotą w relacjach społecznych, oddaną służbie innym ludziom.

PIEŚŃ O DOBREJ SŁAWIE - **TEZA INTERPRETACYJNA**

Jan Kochanowski w swojej pieśni szuka odpowiedzi na pytanie, jak zyskać w życiu dobrą sławę, czyli pamięć u potomnych.

PIEŚŃ O DOBREJ SŁAWIE - ARGUMENTACJA (INTERPRETACJA)

- 1. Podmiot liryczny to mędrzec, filozof, który zastanawia się nad sensem życia, a zarazem udziela konkretnych rad, których realizacja gwarantuje dobre i szlachetne życie i pamięć u potomnych.**
 - ⊙ dysponuje dużą wiedzą o ludzkim życiu, wie, co jest ważne i stanowi wartość;
 - ⊙ wie, jak zyskać dobrą sławę;
 - ⊙ szuka ludzi, którzy myślą podobnie do niego;
 - ⊙ zdaje sobie sprawę z tego, że wszystko, co doczesne (ciało), przemija, pozostaje to, co człowiek dał innym.

PIEŚŃ O DOBREJ SŁAWIE - ARGUMENTACJA (INTERPRETACJA)

2. Podmiot liryczny zwraca się do adresata lirycznego, aby zachęcić go do wspólnego poszukiwania dobrej sławy.

- ◉ odbiorcą jest każdy z nas, chociaż podmiot liryczny zwraca się do pojedynczego człowieka ("A ty ..."),
- ◉ tym człowiekiem jest każdy czytelnik z osobna,
- ◉ poeta nawiązuje bezpośredni kontakt z odbiorcą.
- ◉ podmiot liryczny zadaje pytanie retoryczne, czy znajdują się ludzie, którzy myślą podobnie jak on, czyli uznają za cel życia dbanie o dobre imię;
- ◉ podmiot liryczny posługuje się językiem prostym, ale perswazyjnym w celu przekonania odbiorcy do swoich racji; w tym celu wykorzystuje pytanie retoryczne na początku, czasowniki w trybie rozkazującym ("chciejmy", "służmy", "niech szczepi" itp.), zwroty do adresata, anafory ("Niech... Niechaj..."), aforystyczne sformułowania (Zwycięstwo liczby nie chce, męstwa potrzebuje").

PIEŚŃ O DOBREJ SŁAWIE - ARGUMENTACJA (INTERPRETACJA)

3. Poeta przedstawia dwa modele życia:

- ◉ Życie „bydlęce” - na wzór zwierząt - ograniczenie się do zaspokajania tylko potrzeb fizycznych - jedzenie, picie;
- ◉ Życie w pełni ludzkie - wykorzystanie darów bożych - rozumu i mowy, które wyróżniają człowieka w świecie natury; kierowanie się wartościami godnymi człowieka, ważnymi także dla Boga; służenie dobru wspólnemu na różne sposoby i zgodnie z osobistymi talentami i predyspozycjami;

PIEŚŃ O DOBREJ SŁAWIE - ARGUMENTACJA (INTERPRETACJA)

4. Podmiot liryczny podaje przykłady służby publicznej, która zapewnia dobrą sławę u potomnych:
- ◉ osoby wykształcone i mądre powinny zajmować się sprawiedliwym rządzeniem państwem, polityką, nauczaniem;
 - ◉ osoby obdarzone męstwem i siłą powinny bronić ojczyzny mieczem, walczyć w jej obronie;
 - ◉ przekonuje, że największą sławę zapewnia człowiekowi walka za ojczyznę; nie wymaga ona liczebności, ale potrzebuje męźnych serc; lepiej zginąć na polu walki i stać się bohaterem, zyskując nieśmiertelność u potomnych, niż dożyć późnej starości i umrzeć w zapomnieniu;
 - ◉ kontekst historycznolit. - humanistyczne rozumienie człowieka jako istoty wyjątkowej, obdarzonej licznymi talentami, mogącej się wszechstronnie rozwijać i żyć dla innych (wzorzec *vir bonus et civis*), renesansowe zainteresowanie sprawami państwa i obrony jego granic;
 - ◉ kontekst literacki - motyw z poezji Horacego "non omnis moriar" (nie wszystkich umrę).